

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 и член 82 став 1 од Уставот на Република Македонија, вршителот на функцијата претседател на Република Македонија и претседател на Собранието на Република Македонија, издава

У К А З **ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ТРГОВИЈА**

Се прогласува Законот за трговија,
што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 12 март 2004 година.

Бр. 07-1148/1
12 март 2004 година
Скопје

Вршител на функцијата
Претседател
на Република Македонија,
Претседателот
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски**, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
д-р **Љупчо Јордановски**, с.р.

ЗАКОН **ЗА ТРГОВИЈА**

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите и начинот за вршење на трговија на внатрешниот и надворешниот пазар, мерките на ограничување на вршење на трговијата и заштитните мерки.

Член 2

Трговија, во смисла на овој закон, е купување и продавање на стоки, како и вршење на трговски услуги.

Трговија може да вршат правни и физички лица кои се регистрирани за вршење на таа дејност во соодветен регистар согласно со закон (во натамошниот текст: трговец).

Член 3

По исклучок од одредбите на членот 2 став 2 од овој закон, одредбите на овој закон соодветно се применуваат и на:

- правни и физички лица регистрирани за вршење на производство кои своите производи ги продаваат на пазарот;

- органи на државна власт, општините и Градот Скопје и правни физички лица кои вршат јавни овластувања кои за остварување на своите надлежности вршат набавка и отуѓување на одделни стоки согласно со закон и

- физичките и правните лица регистрирани, односно евидентирани за вршење на земјоделска дејност ако своите производи ги продаваат на пазарот.

Член 4

Трговецот ја врши трговијата слободно и под еднакви услови на пазарот, на начин со кој не ја попречува конкуренцијата, не предизвикува штета на потрошувачите и на животната средина и здравјето на луѓето и е во согласност со закон, меѓународните спогодби и договори што ги ратификувала Република Македонија и добрите деловни обичаи.

Член 5

Со акти и дејствија на органите на државната власт и органите на општините и на Градот Скопје и на правните и физичките лица кои вршат јавни овластувања, не може да се ограничи правото на трговецот за слободен настап на пазарот, да се попречува конкуренцијата или да се доведуваат одделни трговци во нерамноправна положба, освен во случаи определени со закон.

II. ВРШЕЊЕ НА ТРГОВИЈА

Заеднички одредби

Член 6

Трговија се врши како трговија на големо, трговија на мало, електронска трговија, вршење трговија од врата до врата и како давање услуги во трговијата.

Трговија на големо и мало се врши во уредени деловни простории (во натамошниот текст: продавници), магацини, складови и деловни простори.

Член 7

На пазарите на големо може да се врши само трговија на големо, а на пазарите на мало само трговија на мало.

Член 8

Трговија на големо не може да се врши пред магацините, складовите и деловните простори.

Трговија на мало и давање услуги во трговијата може да се врши пред продавниците, односно деловни простори со одобрение донесено врз основа на одлука на советот на општината, односно на Градот Скопје.

Трговија на големо

Член 9

Трговија на големо, во смисла на овој закон, е купување на стоки заради натамошна продажба на трговците, преработувачите и големите потрошувачи во земјата и странство, без оглед на тоа дали стоката е продадена во неизменета или во изменета состојба по обработка, преработка или доработка.

Како големи потрошувачи се сметаат трговски друштва, други правни и физички лица кои набавените стоки ги користат за вршење на нивната дејност.

Член 10

Трговија на големо се врши во магацини, складови за трговија на големо, на пазарите за трговија на стоки на големо, како и во други деловни простори кои ги исполнуваат условите пропишани со закон и друг пропис.

Трговија на мало

Член 11

Трговија на мало, во смисла на овој закон, е продавање на стоки на крајните потрошувачи.

Како трговија на стоки на крајните потрошувачи се смета трговијата на стоки за лична потрошувачка и трговијата на стоки за потребите на домаќинствата.

Член 12

Трговија на мало се врши во продавници (стоковни куќи, самопослуги и слично) или деловни простори пред нив, ако за таков начин на продажба се исполнети условите пропишани со закон и друг пропис.

Трговија на нафтени деривати на мало се врши на бензински станици под услови пропишани со закон и друг пропис.

Трговија на зелените пазари

Член 13

На зелените пазари се врши трговија на големо и мало на земјоделски стоки под услови пропишани со закон и друг пропис.

На посебно организирани делови на зелените пазари може да се врши трговија на големо и мало и на други стоки под услови пропишани со закон и друг пропис.

Стоките од ставот 2 на овој член ги определува Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Влада) на предлог на министерот за економија.

Советот на општината, односно на Градот Скопје поблиску ги определуваат стоките од ставот 3 на овој член што можат да се продаваат на посебно организирани делови на зелените пазари.

Член 14

Трговецот кој организира зелен пазар на кој се врши трговија на големо и мало, под услови пропишани со закон и друг пропис, ги издава продажните места само на трговци или занаетчии кои се регистрирани во соодветниот регистар, земјоделските производители кои се регистрирани, односно евидентирани согласно со закон, лицата кои се занимаваат со земјоделство, како и лицата кои се во работен однос или се пензионери, а не се вршителите на земјоделска дејност.

Работното време на зелените пазари на кои се врши трговија на големо и мало го определува советот на општината, односно на Градот Скопје.

Трговецот од ставот 1 на овој член е должен да утврди и истакне пазарен ред и да се придржува на пазарниот ред и работното време определено со ставот 2 на овој член.

Член 15

На посебно организирани пазари може да се врши трговија на мало на стари моторни возила, стари автоделови, земјоделски алати, добиток, живина (опрема и сточна храна), огревно дрво, режана и тесана граѓа и на употребувани производи под услови пропишани со закон и друг пропис.

Посебни начини на вршење на трговија

Член 16

Како посебни начини на вршење на трговија се смета и вршењето на трговија на посебно организирани пазари, продажба преку пошта, на киосци, продажба по пат на автомати, телевизија, интернет продажба, подвижни улични продавачи, на организирани саеми, продажба од врата до врата, стопански изложби, изложбени салони, панаѓури и продажби организирани за хуманитарни и спортски цели.

Трговија на стоки во киосци, автомати и продажба од подвижни улични продавачи може да се врши само на места определени со одлука на советот на општината, односно на Градот Скопје.

Трговијата од ставовите 1 и 2 на овој член се врши под услови пропишани со закон и друг пропис.

Јавна и аукциска продажба

Член 17

Трговија на големо и мало може да се врши и со јавна и аукциска продажба.

Јавната и аукциската продажба од ставот 1 на овој член се врши со јавно објавување на местото и времето на вршењето на јавната и аукциската продажба.

Јавната и аукциската продажба може да биде постојана или времена.

Условите за организирањето на јавната и аукциската продажба, пописот на производите кои задолжително се продаваат со јавна или аукциска продажба, начинот на работењето и постапката на продажбата со јавна или аукциска продажба ги пропишува Владата на предлог на министерот за економија.

Електронска трговија

Член 18

Електронска трговија е посебен начин на вршење на трговија на големо и мало по пат на договор. Електронската трговија се организира од страна на трговецот за продажба по пат на некое комуникациско средство под услови пропишани со закон и друг пропис.

Услуги во трговијата

Член 19

Како услуги во трговијата, во смисла на овој закон, се сметаат: агенциските, односно застапничките услуги, берзански услуги, комисиони услуги, услуги на складирање на стоки, шпедитерски услуги, услуги на контрола на квалитетот и квантитетот на стоки, услуги

на економска пропаганда, приредување на саеми и стопански изложби, услуги на пазарот на големо и мало, истражување на пазарот, издавање на боксови, тезги и слично во организирани деловни простории за вршење на трговија на мало.

Продажба од врата до врата

Член 20

Трговија на мало може да се врши од врата до врата со склучување на договори меѓу трговецот кој е регистриран за продажба од врата до врата и потрошувачот.

Владата ги определува производите што можат да се продаваат од врата до врата.

Министерот за економија го пропишува начинот на вршење на продажба на производите од ставот 2 на овој член .

Директни продавачи од врата до врата можат да бидат независни комерцијални агенти, дистрибутери, вработени или само вработени претставници за што тие мора да имаат идентификациона легитимација (во натамошниот текст: вршители на трговија од врата до врата) за настап кај потрошувачот, која ја издава трговецот од ставот 1 на овој член.

Трговецот е должен евиденцијата на продавачи од врата до врата да ја достави до надлежниот орган на управата за јавни приходи на општината, односно на Градот Скопје.

III. УСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ НА ТРГОВИЈА

Член 21

Стоките што се пуштени во промет треба да одговараат на физичко-хемиските и органолептичките својства, да се спакувани, декларирани, означени, односно обележени, согласно со закон.

Стоките треба да се сообразени со пропишаните технички барања проследени со документи определени во техничките прописи со обезбеден сервис, резервни делови без кои производите не можат да се користат за својата намена.

Член 22

Продавниците, магацините, складовите и деловните простори, зелените пазари, посебните пазари на големо и мало и бензинските станици, определени во членовите 10, 12, 13 ставови 1 и 2, 15, 16 и 18 на овој закон за вршење на трговија на големо и мало мора да ги исполнуваат минимално техничките услови како и други услови пропишани со закон во зависност од видот и начинот за вршење на трговија.

Министерот за економија ги пропишува минимално-техничките услови од ставот 1 на овој член.

Член 23

Трговецот е должен исполнувањето на условите од членот 22 на овој закон и започнувањето со работа да го пријави на Државниот пазарен инспекторат и на надлежниот орган на општината, односно Градот Скопје најмалку 15 дена пред почетокот на работењето на продажниот или друг деловен објект.

Министерот за економија ги пропишува формата и содржината на образецот на пријавата од ставот 1 на овој член.

Член 24

Трговецот на мало не смее да врши продажба на алкохолни пијалаци и цигари на лица со возраст под 18 години.

Трговецот е должен на видно место во продажниот објект да истакне натпис со големина 20 x 50 см со содржина "забранета е продажба на алкохолни пијалаци и цигари на лица со возраст под 18 години".

Работно време

Член 25

Работното време на продавниците, магацините, складовите, деловните простори и бензинските станици го утврдува трговецот зависно од бројот на вработените.

Должината и распоредот на работното време што трговецот самостојно го утврдил треба да се усогласат со правата, обврските и одговорностите на вработените од работен однос утврдени со закон со кој се уредуваат работните односи, особено во поглед на распоредување на работното време и прекувремената работа, ноќната работа, одморите, годишниот одмор и другите отсуства од работа и во согласност со ограничувањата утврдени со прописите од областа на заштита од бучава.

Продавниците што се наоѓаат во колективни станбени згради и деловно-станбени згради не можат да почнат со работа пред 06,00 часот и мора да завршат со работа до 24,00 часот.

Продавниците во неделите и државните празници можат да работат до 17,00 часот.

Член 26

Општините, односно Градот Скопје водат евиденција за работното време на продавниците, магацините, складовите, бензинските станици и деловните простори коишто работат на нивното подрачје.

Трговецот е должен часот и распоредот на работното време да го пријави на општината, односно на Градот Скопје и на Државниот инспекторат за труд најмалку 15 дена пред почетокот на работењето, односно пред измената на часот и распоредот на работното време на продавниците, магацините, складовите, бензинските станици и деловните простори.

Во случај на објективни причини што бараат затворање на продавниците, магацините, складовите, бензинските станици и деловните простори или измена на работното време, а на кои трговецот не може да влијае, трговецот може да престане со работа, односно да го измени работното време без да ја има исполнето обврската од ставот 2 на овој член.

За причините од ставот 3 на овој член трговецот е должен да го извести надлежниот орган на општината, односно на Градот Скопје и на Државниот инспекторат за труд во рок од пет дена од денот на престанокот со работа.

Трговецот ја поднесува пријавата од ставот 2 на овој член на образец за утврдување на часот и распоредот на работното време.

Министерот за труд ги пропишува формата и содржината на образецот на пријавата од ставовите 2 и 5 на овој член.

Член 27

Трговецот е должен работното време и телефонскиот број на Државниот пазарен инспекторат од тоа подрачје да ги истакне на видно место на влезот на продавниците, магацините, складовите, бензинските станици и деловните простори и да се придржува кон истакнатото работно време.

Водење на евиденција

Член 28

Трговецот е должен да води евиденција за набавка и продажба на стоките на големо и мало, како и за давање на трговски услуги согласно со закони и други прописи.

Евиденцијата што ја води трговецот мора да се наоѓа во соодветната деловна просторија во која се врши трговија и во секое време да биде достапна на надлежните инспекциски органи.

Министерот за економија во согласност со министерот за финансии ги пропишува формата и начинот за водење на евиденцијата за набавка и продажба на стоките на големо и мало, како и услуги во трговијата на големо и мало.

Ограничувања и забрани во трговијата

Член 29

Владата може привремено да го ограничи вршењето на трговијата во случај на:

- природни и други непогоди во Република Македонија, кога настанале или би можеле да настанат сериозни пореметувања во трговијата, пореметувања во снабдувањето на населението или пореметувања во други области кои го загрозуваат животот и здравјето на граѓаните;

- сериозни пореметувања на домашниот пазар поради недостаток на стоки неопходно потребни за производството, преработката и за животот и здравјето на граѓаните;

- воена состојба или непосредна закана за независноста и интегритетот на Република Македонија и

- потреби за осигурување на производите, суровините и репродукциониот материјал што се од посебно стратешко значење за одбраната на Република Македонија.

Владата може да ги пропише ограничувањата во вршењето на трговијата во случаите од ставот 1 на овој член само ако пореметувањето не може да се отстрани со други мерки или ако потребите не можат да се намират од стоките резерви, со увоз или други мерки на трговската политика.

Член 30

Во случаите од членот 29 став 1 на овој закон Владата може да ги пропише следниве мерки:

- ограничување на трговијата на одделни стоки или посебни услови за трговија на одделни стоки;

- определување на највисоки цени за одделни производи и услуги во производството и прометот;

- ограничување на извозот или увозот на одделни стоки или пропишување на посебните услови за увоз или извоз на одделни стоки;

- забрана на трговците да вршат трговија со одделна стока;

- обврска на трговците да прибавуваат и продаваат определени видови и количества на одделни стоки на потрошувачите според определен редослед;

- обврска за одделни трговци да чуваат определена количина и вид на стоки и

- забрана на употреба на одделни стоки во производството на други стоки.

Трговецот е должен да се придржува на мерките од ставот 1 на овој член.

IV. УСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ ТРГОВИЈА СО СТРАНСТВО

Член 31

Трговија со странство се врши слободно во согласност со закон, прописите донесени врз основа на закон и меѓународните спогодби и договори што ги ратификувала Република Македонија.

Услови кои мораат да ги исполнуваат стоките при увоз

Член 32

Трговецот е должен при увозот на стоки на надлежните инспекциски органи пред постапката за царинење да им достави доказ дека:

- стоките се сообразени со пропишаните технички барања; се означени на пропишан начин и се проследени со документи определени во техничките прописи, согласно со закон; за пропишување на техничките барања за производите и оценка на сообразноста;
- се исполнети пропишаните услови за квалитетот на стоките;
- стоките имаат соодветна декларација и упатство за употреба напишани на македонски јазик со кирилско писмо на оригиналната амбалажа што не ја исклучува можноста истовремено употреба и на други јазици и знаци лесно разбирливи за купувачите и
- стоките ги исполнуваат пропишаните услови за квалитетот на производите во однос на физичко-хемиските и органолептичните својства, количеството, пакувањето, како и условите за превоз на стоката во однос на превозното средство и начинот на транспортирањето, согласно со закон.

Член 33

Стоките за кои со закон се определени посебни услови за вршење трговија во земјата можат да се увезат само доколку увозникот пред надлежните испостави на царинската управа приложи доказ за исполнување на посебните услови, издаден од надлежен орган утврден со закон.

Дозвола за извоз и увоз на стоките

Член 34

Извозот и увозот на одделни стоки може да се врши врз основа на дозвола, и тоа за:

- заштита на здравјето и животот на луѓето;
- заштита на јавниот морал;
- заштита на растенијата, животните, семенскиот материјал, како и други земјоделски производи;
- заштита на животната средина и просторното планирање;
- стоките кои се извезуваат и увезуваат за потребите на ветеринарната служба;
- стоките кои треба да ги исполнуваат пропишаните метролошки и други услови;
- увозот на готови производи и на производи што не се употребувани, а за кои е потребна потврда за извршен преглед и евидентирање на пропратна техничка документација на производот од Институтот за стандардизација;

- стоките за чиј извоз или увоз е потребна дозвола од Народната банка на Македонија;
- извозот и увозот на историски и уметнички дела;
- извозот и увозот на одделни благородни метали, банкноти и друго и
- средствата за вооружување и воена опрема наменети за потребите на обезбедувањето на јавната безбедност и одбраната и други стоки.

Стоките кои се извезуваат и увезуваат врз основа на дозвола издадена од надлежен орган ќе ги определи Владата на предлог на Министерството за економија.

Дозволата за извоз и увоз на средствата за вооружување и воена опрема ја издава Министерството за одбрана, односно Министерството за внатрешни работи.

V. ЗАШТИТНИ МЕРКИ

Комисија за заштитни мерки при зголемен и субвенциониран увоз

Член 35

За спроведување на мерките за заштита на домашното производство од зголемен и субвенциониран увоз, Владата формира Комисија за заштитни мерки при зголемен и субвенциониран увоз (во натамошниот текст: Комисија).

Комисијата од ставот 1 на овој член ја именува Владата на предлог на министерот за економија.

Со Комисијата претседава министерот за економија.

Владата ги пропишува начинот и постапката за работа на Комисијата.

Стручните и административно-техничките работи за потребите на Комисијата ги врши стручната служба на Министерството за економија.

Мерки за заштита на домашната индустрија од зголемен увоз

Член 36

Ако во краток временски период количински се зголеми увозот на одредена стока, апсолутно или релативно во однос на домашното производство и ако со тоа зголемување на увозот се нанесува сериозна штета или претстои опасност од нанесување на сериозна штета за домашната индустрија која произведува исти или слични конкурентни стоки, Владата на предлог на Комисијата ќе презема соодветни заштитни мерки (во натамошниот текст: мерки), за да се отстранат штетите и пореметувањата настанати со таквиот увоз.

Под "сериозна штета", во смисла на ставот 1 од овој член, се смета значително севкупно влошување на состојбата на домашното производство, а под "опасност од сериозна штета" се смета сериозна штета за која е очигледно дека е неизбежна.

Под "домашна индустрија", во смисла на ставот 1 од овој член, ќе се подразбираат сите производители кои произведуваат исти или слични производи на територијата на Република Македонија, како и оние чие заедничко производство на исти или слични производи го сочинува поголемиот дел од вкупното домашно производство на тие производи.

Претходна постапка на Комисијата

Член 37

Мерките од членот 36 став 1 на овој закон ќе се применуваат на сите стоки кои се увезуваат независно од земјата од која потекнуваат или од која се увезуваат.

Мерките од членот 36 став 1 на овој закон можат да се преземат само ако во постапката спроведена од Комисијата се докаже причината за зголемениот увоз на одделна стока и сериозна штета, односно можноста за настанување на сериозна штета за домашната индустрија.

Ако во спроведената постапка од ставот 2 на овој член се утврди дека сериозната штета на домашната индустрија, настанала од други причини, а не од зголемениот увоз на одделна стока остварен во истиот период, не може да се применат мерките од членот 36 став 1 на овој закон.

Комисијата во постапката од ставот 2 на овој член ги оценува сите факти и докази, а особено состојбата во одредена производна дејност, вкупниот пораст на увозот на одделна стока во апсолутен и релативен износ, состојбата на домашниот пазар која настанала поради зголемениот увоз, искористеноста на производните капацитети, состојбата на добивката или загубата, влијанието на зголемениот увоз врз вработеноста во определена производствена дејност и други околности кои се од значење за оценка на состојбата на домашното производство на тие стоки.

Во текот на постапката Комисијата ќе ги повика сите заинтересирани страни (извозници, увозници и други), на јавна расправа да ги изнесат своите ставови и да укажат на потребата од преземање на заштитните мерки.

Комисијата е должна да постапува одговорно со податоците собрани во постапката кои се од доверлива природа за определени стопански субјекти и не смеат да бидат откриени без нивно одобрение. Ако се оцени за потребно заради спроведувањето на постапката, Комисијата може да побара од лицата кои располагаат со доверливи податоци да и достават куса содржина на податоците, кои не се од доверлива природа или објаснување на тие податоци, а ако тоа го одбијат, да дадат појаснување и причини заради кои тоа го одбиваат.

Ако Комисијата оцени дека барањето за доверливоста на податоците не е основано, а за сегнатата странка не сака јавно да се објават податоците воопшто или во кратка форма, Комисијата може да ги изостави тие податоци или да ја провери нивната точност од друг извор.

Постапката и начинот на утврдувањето на заштитните мерки при зголемен увоз ги пропишува Владата на предлог на Комисијата.

Привремени мерки за заштита на домашната индустрија од зголемен увоз

Член 38

Во исклучителни случаи кога со одложувањето на преземање мерки, во смисла на членот 36 од овој закон, би се предизвикала сериозна штета на домашната индустрија што тешко може да се отстрани, Владата може на предлог на Комисијата да пропише привремени мерки ако прелиминарно се утврди постоење на сигурни докази дека со зголемениот увоз е нанесена сериозна штета или претстои опасност од нанесување на сериозна штета на домашната индустрија.

Како привремени мерки од ставот 1 на овој член Владата на предлог на Комисијата може да пропише заштитни царински давачки.

Надлежен орган за собирање на заштитните царински давачки од ставот 2 на овој член е Царинската управа на Република Македонија.

Привремените мерки од ставот 1 на овој член не може да траат повеќе од 200 дена. Во овој временски период Комисијата е должна да ја спроведе постапката во смисла на членот 37 од овој закон.

Ако во постапката се утврди дека со зголемениот увоз не се предизвикала сериозна штета или не постои опасност од нанесување на сериозна штета на домашната индустрија, средствата наплатени на име заштитни давачки, ќе се вратат во најкраток можен рок на увозниците од кои тие се наплатени.

Траењето на привремените мерки ќе се пресметува во вкупното траење на мерките од членот 39 на овој закон.

Примена на мерките за заштита на домашната индустрија од зголемен увоз

Член 39

Мерките од членот 36 на овој закон ќе се применуваат само за оној временски период кој е потребен да се отстрани или спречи нанесувањето на сериозна штета или да се олесни приспособувањето на домашната индустрија, а најмногу четири години од воведувањето на мерката.

По исклучок од ставот 1 на овој член траењето на мерката може да биде продолжено ако Комисијата утврди дека тие и понатаму се потребни заради спречување на нанесување сериозна штета или ако домашната индустрија е во постапка на прилагодување. Во тој случај мерката не може да биде построга во однос на претходно пропишаната мерка.

Комисијата е должна да ги следи ефектите од мерките од ставот 1 на овој член, а по потреба да и предложи на Владата нивно ублажување.

Вкупниот период во кој може да се применуваат мерките од ставот 1 на овој член, вклучувајќи го и времето на привремените мерки не може да биде подолго од осум години од воведувањето или продолжувањето на претходно пропишаните мерки.

Доколку се очекува дека мерките од членот 36 на овој закон ќе траат подолго од една година, Комисијата е должна да и предложи на Владата во еднакви временски интервали да ги ублажи тие мерки. Ако се пропише мерка со рок подолг од три години, Комисијата е должна најдоцна во половината од тој период да ги утврди нивните ефекти и да оцени дали постојат услови за нивно ублажување или укинување.

Член 40

Заштитни мерки за стоки за кои такви мерки веќе биле пропишани можат повторно да се пропишат по истекот на периодот кој одговара на периодот во кој тие мерки траеле, но во никој случај не помалку пред истекот на две години од престанокот на нивното важење.

Како исклучок од ставот 1 на овој член, мерките со времетраење од 180 дена или помалку, можат да се пропишат под услов да поминал период од најмалку една година од воведувањето на претходната заштитна мерка и ако таа мерка не била пропишана за истата стока повеќе од два пати во период од пет години.

Член 41

Во случај на воведување на мерки од членот 36 на овој закон, на барање на земјата извозничка Владата, на предлог на Комисијата, може да и предложи на владата на таа земја

да и одобри определена трговска компензација заради отстранување на штетните последици кои таа земја ги има поради воведување или продолжување на мерките во Република Македонија.

Мерките од членот 36 на овој закон Владата нема да ги пропишува за увоз на одделна стока со потекло од земјите во развој - членки на Светската трговска организација, сè додека уделот на увозот на одделна стока од тие земји не преминува 3% од вкупниот увоз на таа стока под услов заедничкиот удел на земјите во развој - членки на Светската трговска организација со удел во увозот под 3% да не изнесува повеќе од 9% од вкупниот увоз на таа стока во Република Македонија.

Количинско или вредносно ограничување

Член 42

Ако со мерките од членот 36 на овој закон Владата, на предлог на Комисијата, пропише количинско или вредносно ограничување на увозот на определени стоки, обемот на тие стоки не смее да биде помал од просечниот годишен увоз на тие стоки остварен во последните три години, освен во случаи кога постои очигледно оправдување дека е потребно поинакво ниво на заштита заради спречување на нанесување на сериозна штета.

Ако распределбата на стоките од ставот 1 на овој член се врши меѓу повеќе земји Владата, на предлог на Комисијата, може со земјите членки на Светската трговска организација особено заинтересирани за извоз на тие стоки во Република Македонија, да го усогласи начинот на распределбата на тие стоки и нивниот удел во таа распределба. Ако се утврди дека таквиот начин на распределба не е соодветен, утврдениот обемот на стоките ќе се распредели на соодветни делови на земјите извознички согласно со нивно учество во вкупниот увоз на одделна стока во Република Македонија за определен, период притоа водејќи сметка и за другите значајни околности кои влијаат или можат да влијаат на увозот на тие стоки.

По исклучок од ставот 2 на овој член, Владата може да го измени начинот на распределба на стоките од ставот 1 на овој член, ако:

- увозот од одредена земја членка на Светската трговска организација се зголеми несразмерно во однос на вкупното зголемување на увозот на одделна стока во тој определен период;
- постојат оправдани причини за отстапување и
- условите за отстапување се еднакви спрема сите земји членки на Светската трговска организација (добавувачи) на тие стоки.

Траењето на мерките од членот 36 на овој закон не може да биде подолго од периодот определен во членот 39 на овој закон дури и кога претстои опасност од настапување на сериозна штета на домашната индустрија.

Мерки за спречување на нарушување на платниот биланс

Член 43

Ако се утврди дека со зголемениот увоз на одделни стоки може да настане нарушување на платниот биланс во Република Македонија Владата, на предлог на Комисијата, може да воведо заштитни мерки во форма на количинско или вредносно ограничување на увозот на тие стоки.

Мерки за заштита на необновливите природни богатства

Член 44

Ако се утврди дека со зголемениот извоз на одделни стоки се нанесува сериозна штета или претстои опасност од нанесување на сериозна штета на необновливите природни богатства на Република Македонија Владата, на предлог на Комисијата, може да воведи заштитни мерки во форма на количинско или вредносно ограничување, ако истовремено со тие мерки се ограничува и трговијата на тие стоки во Република Македонија.

Член 45

Владата на предлог на Комисијата поблиску ќе ги пропише начинот и постапката на реализирање на мерките од членот 36 до 44 на овој закон.

Мерки против субвенциониран увоз

Член 46

Владата може, на предлог на Комисијата, да пропише компензациона давачка за одделна стока која се увезува, ако:

- во производството или извозот на таа стока се одобруваат субвенции во земјата на потеклото или земјата на извозот, освен кога се во прашање субвенции против кои не можат да се преземаат мерки од овој член, согласно со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија и

- увозот на стоката која се субвенционира, нанесува штета или се заканува да нанесе штета на домашното производство или би можел да го забави економскиот развој.

Компензациона давачка, во смисла на овој член, е посебна давачка која се наплатува со цел да се неутрализира секоја субвенција која директно или индиректно е одобрена за изработка, за производство или за извоз на стоката.

Субвенциониран увоз, во смисла на овој член, се смета кога стоката која се увезува во Република Македонија е предмет на непосредна или посредна помош при производството или извозот во државата од која што потекнува стоката или од која што се извезува.

Член 47

Барање за пропишување на компензациона давачка се поднесува во име на сите домашни производители на определена стока, или на оние чие производство претставува претежен дел од вкупното производство на таа стока.

Барањето се поднесува во писмена форма до Комисијата. Ако Комисијата утврди дека барањето е поднесено од производителите од ставот 1 на овој член или лице кое тие го овластиле за поднесување на барање, ќе спроведе постапка.

Со барањето од ставот 1 на овој член се приложуваат докази за:

- постоење на субвенции за определена стока и ако е можно нејзиниот износ;
- штетата која таа субвенција ја нанесува на домашното производство дефинирана согласно со член VI од Општата спогодба за царини и трговија (ГАТТ) 1994 и
- причинската врска меѓу субвенционираниот увоз и штетата која се нанесува на домашното производство.

Комисијата може да покрене постапка од ставот 2 на овој член и без писмено барање на оштетените производители, ако постојат доволно докази за субвенционираниот увоз, штетата која тој увоз ја нанесува на домашното производство и причинската врска меѓу субвенционираниот увоз и штетата кои го оправдуваат покренувањето на постапката.

Комисијата, после спроведената постапка, ќе утврди дали се исполнети сите услови за воведување на компензациона давачка и ќе ја определи висината која одговара на висината на субвенцијата. Висината на компензационата давачка може да биде и пониска ако е доволна да ја отстрани штетата на домашното производство.

Компензационата давачка ќе се применува до отстранувањето на нанесената штета на домашното производство. Комисијата после определено време ќе ја преиспита потребата за натамошна примена на компензационата давачка, по сопствена иницијатива или на барање на заинтересираната страна ако таа ја докаже оправданоста за преиспитување на компензационата давачка.

Постапката и начинот на утврдување на компензационата давачка ги пропишува Владата на предлог на Комисијата.

VI. НАДЗОР

Член 48

Надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз негова основа врши Министерството за економија.

Инспекциски надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон вршат Државниот пазарен инспекторат, Државниот инспекторат за труд и други инспекциски и царински органи согласно со овластувањата утврдени со овој и со посебните закони.

Член 49

Ако државниот пазарен инспектор при вршењето на надзорот утврди дека трговецот:

1) ја врши трговската дејност без да се исполнети пропишаните минимално-технички услови, како и други услови пропишани со закон во зависност од видот и начинот за вршењето на трговијата (член 22) и

2) не ја води евиденцијата за набавка и продажба на стоките на големо и мало, како и за давање на трговски услуги определени со закон и друг пропис (член 28),

ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста и ќе определи рок за отстранување на неправилностите утврдени со наодот на инспекторот.

Ако во определениот рок не се отстранат утврдените неправилности, инспекторот ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста во траење од 90 дена.

Доколку и по втор пат во текот на годината се утврди дека не се исполнети условите од членот 22 на овој закон, надлежниот инспекциски орган ќе донесе решение со кое на трговецот ќе му изрече забрана на вршење на дејноста во траење од 180 дена.

Против решението од ставовите 1, 2 и 3 на овој член може да се изјави жалба до министерот за економија.

Жалбата изјавена против решението од ставовите 1, 2 и 3 на овој член не го одлага извршувањето на решението.

Член 50

Ако државниот пазарен инспектор при вршењето на надзорот утврди дека трговецот:

1) без да е регистриран во соодветниот регистар согласно со закон врши трговија и дава услуги во трговијата (член 2 став 2);

2) врши трговија на големо на пазарите на мало или врши трговија на мало на пазарите на големо (член 7);

3) врши трговија на големо пред магацините, складовите и деловните простори (член 8 став 1);

4) врши трговија на мало и дава услуги во трговијата пред продавниците, односно деловните простори за кои нема одобрение од општината, односно од Градот Скопје (член 8 став 2);

5) на зелените пазари и посебно организирани делови на зелените пазари врши трговија на големо и мало на други стоки кои не се определени од страна на советот на општината, односно од Градот Скопје (член 13 став 4);

6) трговецот кој организира пазар ги издава продажните места на лица кои не се регистрирани, односно евидентирани согласно со закон (член 14 став 1);

7) на посебно организирани пазари врши трговија на стоки кои не се наведени во членот 15 на овој закон;

8) врши трговија на стоки во киосци, автомати и продажба од улични продавачи на места кои не се определени од советот на општината, односно од Градот Скопје (член 16 став 3);

9) не го објави местото и времето на вршењето на јавната и аукциската продажба (член 17 став 2);

10) не се придружува на условите за јавна и аукциска продажба согласно со членот 17 став 4 на овој закон;

11) вршителот на трговија од врата до врата врши продажба на производи кои не се определени од Владата (член 20 став 2) и не доставил евиденција на продавачи од врата до врата до надлежниот орган за јавни приходи на подрачјето на општината, односно на Градот Скопје (член 20 став 4);

12) пушта во промет стоки коишто не одговараат на физичко-хемиските и органолептичките својства, не се спакувани, декларирани, означени, односно обележени согласно со закон (член 21 став 1);

13) стоките не се сообразени со пропишаните технички барања проследени со документи определени во техничките прописи со обезбеден сервис, резервни делови без кои производите не можат да се користат за својата намена (член 21 став 2);

14) врши продажба на алкохолни пијалаци и цигари на лица со возраст под 18 години (член 24 став 1);

15) отпочне со работа во колективна станбена зграда и деловно- станбена зграда пред 06,00 часот и не врши пред 24,00 часот (член 25 став 2);

16) во неделите и државните празници работи после 17,00 часот (член 25 став 3);

17) не води евиденција за набавката и продажбата на стоките, како и за давање на трговски услуги согласно со закон (член 28 став 1);

18) не се придржува на мерките (член 30 став 2) и

19) изврши увоз без дозвола на стоки определени со членот 34 на овој закон, ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста и ќе определи рок за отстранување на неправилностите утврдени со наодот на инспекторот, согласно со закон.

Ако во определениот рок не се отстранат утврдените неправилности, инспекторот ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста во траење од 90 дена.

Во случаите од ставот 1 точки 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 18 и 19, државниот пазарен инспектор привремено ќе ги одземе предметите-стоките со кои се врши трговија.

За извршеното одземање на предметите - стоките од ставот 3 на овој член, државниот пазарен инспектор издава потврда.

За предметите - стоките што се подложни на расипување, државниот пазарен инспектор презема дејствија за нивна продажба, а паричните средства од извршената продажба ги уплатува на сметка на Буџетот на Република Македонија.

Против решението од ставот 1 на овој член може да се изјави жалба до министерот за економија.

Жалбата изјавена против решението од ставот 1 на овој член не го одлага извршувањето на решението.

Член 51

Ако трговецот не го пријави исполнувањето на условите од членот 22 на овој закон и започнувањето со работа на продажниот и деловниот објект, согласно со членот 23 на овој закон, државниот пазарен инспектор ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста и ќе определи рок за пријавување на исполнувањето на условите од членот 22 на овој закон.

Ако во определениот рок трговецот не ги отстрани утврдените неправилности, инспекторот ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста во траење од 90 дена.

Против решението од ставовите 1 и 2 на овој член може да се изјави жалба до министерот за економија.

Жалбата изјавена против решението од ставовите 1 и 2 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 52

Ако трговецот определувањето на работното време не го усогласи со бројот на вработените во продавниците, магацините, складовите, бензинските станици и деловните простори и нивните права, обврски и одговорности од работен однос утврдени со закон со кој се уредуваат работните односи, особено во поглед на распоредување на работното време и прекувремената работа, ноќната работа, одморите, годишниот одмор и другите отсуства од работа и во согласност со ограничувањата утврдени со прописите од областа на заштита од бучава, во смисла на членот 25 од овој закон, државниот инспектор за труд со решение ќе му определи рок во кој трговецот е должен да го усогласи работното време во смисла на членот 25 став 2 од овој закон.

Ако во определениот рок трговецот не ги отстрани утврдените неправилности, државниот инспектор за труд ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста во траење од 90 дена.

Доколку по втор пат во текот на годината се утврди дека трговецот не се придржува на решението од ставот 1 на овој член, државниот инспектор за труд со решение ќе му забрани вршење на трговија во траење од 180 дена.

Против решението од ставовите 1 и 2 на овој член може да се изјави жалба до министерот за труд и социјална политика.

Жалбата изјавена против решението од ставовите 1 и 2 на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 53

Ако трговецот увезува или извезува стоки без дозвола, во смисла на членот 34 од овој закон, државниот пазарен инспектор привремено ќе ги одземе предметите - стоките до донесувањето на одлука од надлежниот суд.

За извршеното одземање на стоките од ставот 1 на овој член државниот пазарен инспектор издава потврда.

За стоките што се подложни на расипување, државниот пазарен инспектор презема дејствија за нивна продажба, а паричните средства од извршената продажба ги уплатува на сметка на Буџетот на Република Македонија.

Член 54

Ако државниот пазарен инспектор при вршењето на надзорот утврди дека трговецот:

1) не го истакне пазарниот ред и работното време и не се придржува на пазарниот ред и работното време (член 14 став 3);

2) на видно место во продажниот објект не истакне натпис во смисла на членот 24 став 2 од овој закон и

3) евиденцијата не се наоѓа во соодветна деловна просторија, односно во соодветната деловна просторија во која се врши трговијата и во секое време не биде достапна на надлежните инспекциски органи (член 28 став 2),

ќе нареди со решение да се отстранат утврдените недостатоци во определен рок.

Ако во определениот рок трговецот не ги отстрани утврдените неправилности, државниот пазарен инспектор ќе донесе решение за забрана на вршење на дејноста во траење од 90 дена.

Против решението од ставовите 1 и 2 на овој член може да се изјави жалба до министерот за економија.

Жалбата изјавена против решението од ставовите 1 и 2 на овој член не го одлага неговото извршување.

VII. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 55

Со парична казна од 200.000 до 300.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице, ако:

1) врши трговија без да е регистриран во соодветниот регистар согласно со закон (член 2 став 2);

2) врши трговија на големо на пазарите на мало или врши трговија на мало на пазарите на големо (член 7);

3) врши продажба на алкохолни пијалаци и цигари на лица со возраст под 18 години (член 24 став 1);

4) не води евиденција за набавка и продажба на стоките на големо и мало, односно за давањето на услугите (член 28 став 1);

5) евиденцијата што ја води не се наоѓа во соодветна деловна просторија во која се врши трговија и во секое време не биде достапна на надлежните инспекциски органи (член 28 став 2);

6) не се придржува на пропишаните мерки (член 30 став 2) и

7) врши извоз и увоз на стоки без дозвола согласно со членот 34 на овој закон.

За дејствијата од ставот 1 на овој член покрај паричната казна на правното лице ќе му се изрече и мерка на безбедност забрана на вршење на трговија во траење од две до четири години.

За дејствијата од ставот 1 на овој член ќе се изрече казна за прекршок од 20.000 до 50.000 денари и на одговорното лице во правното лице.

За дејствијата од ставот 1 точки 1, 2, 3, 6 и 7 на овој член на правното лице ќе му се изрече и мерка на безбедност одземање на привремено одземените предмети - стоки.

За дејствијата од ставот 1 на овој член покрај паричната казна на одговорното лице во правното лице ќе му се изрече мерка на безбедност забрана на вршење на одговорна должност во траење од три месеца до една година.

Член 56

Со парична казна од 150.000 до 250.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице, ако:

1) врши трговија на големо пред магацините, складовите и деловните простори (член 8 став 1);

2) врши трговија на мало и давање на услуги во трговијата пред продавниците, односно деловните простори за кое тоа не е одобрено од советот на општината, односно од Градот Скопје (член 8 став 2);

3) на зелените пазари и посебно организираните делови на зелените пазари врши трговија на големо и мало на други стоки кои не се определени од советот на општината, односно од Градот Скопје (член 13 став 4);

4) на организираните зелени пазари на кои се врши трговија на големо и мало продажните места ги издава на лица кои не се регистрирани во соодветниот регистар, односно евидентирани согласно со закон (член 14 став 1);

5) на посебно организирани пазари врши трговија на стоки кои не се наведени во членот 15 на овој закон;

6) не се придржува на условите определени за вршење јавна и аукциска продажба (член 17 став 4);

7) врши трговија на големо и мало од врата до врата без склучување на договор со потрошувачот (член 20 став 1);

8) пушта во промет стоки коишто не одговараат на физичко-хемиските и органолептичките својства, не се спакувани, декларирани, означени, односно обележени согласно со закон (член 21 став 1);

9) стоките не се сообразени со пропишаните технички барања проследени со документи определени во техничките прописи со обезбеден сервис, резервни делови без кои производите не можат да се користат за својата намена (член 21 став 2);

10) не ги исполнува пропишаните минимално-технички услови и другите услови пропишани со закон во зависност од видот и начинот на вршење на трговија (член 22 став 1);

11) не се придржува на одредбите од членот 25 ставови 1 и 2 на овој закон и

12) не го пријави часот и распоредот на работното време на општината, односно на Градот Скопје и на Државниот инспекторат за труд најмалку 15 дена пред почетокот на работењето, односно пред измената на часот и распоредот на работното време на продавниците, магацините, складовите, бензинските станици и деловните простори (член 26 став 2).

За дејствијата од ставот 1 на овој член покрај паричната казна за дејствијата од ставот 1 на овој член на правното лице ќе му се изрече и мерка на безбедност забрана на вршење на трговијата во траење од една до три години.

За дејствијата од ставот 1 на овој член ќе се изрече казна за прекршок од 20.000 до 50.000 денари и на одговорното лице во правното лице.

За дејствијата од ставот 1 точки 1, 2, 3, 4, 5, 8 и 9 на овој член на правното лице ќе му се изрече и мерка на безбедност одземање на привремено одземените предмети - стоки.

За дејствијата од ставот 1 на овој член покрај паричната казна на одговорното лице во правното лице ќе му се изрече мерка на безбедност забрана на вршење одговорна должност во траење од три месеца до една година.

Член 57

Со парична казна од 50.000 до 150.000 денари ќе се казни правното лице ако:

1) не утврди и не истакне пазарен ред и работно време на зелените пазари и не се придржува на пазарниот ред и работното време (член 14 став 3);

2) врши трговија на стоки во киосци, автомати и трговија од подвижни улични продавачи на места кои не се определени со одлука на советот на општината, односно на Градот Скопје (член 16 став 2);

3) не го објави местото и времето на вршење на јавна и аукциска продажба (член 17 став 2);

4) врши трговија од врата до врата на производи кои не се определени од Владата (член 20 став 2);

5) вршителот на трговија од врата до врата нема идентификациона легитимација (член 20 став 4);

6) не ја достави евиденцијата на продавачи од врата до врата до надлежниот орган на управата за јавни приходи на општината, односно на Градот Скопје (член 20 став 5);

7) не го пријави исполнувањето на условите од членот 22 на овој закон и започнувањето со работа на Државниот пазарен инспекторат и на надлежниот орган на општината, односно на Градот Скопје најмалку 15 дена пред почетокот на работењето на продажниот или друг деловен објект (член 23 став 1);

8) на видно место во продажниот објект не истакне натпис со големина 20 x 50 см со содржина "забранета е продажба на алкохолни пијалаци и цигари на лица со возраст под 18 години" (член 24 став 2);

9) продавниците што се наоѓаат во колективна станбена зграда и деловно-станбена зграда отпочнат со работа пред 06,00 часот и не завршат со работа до 24,00 часот (член 25 став 3);

10) продавниците во неделите и државните празници работат после 17,00 часот (член 25 став 4);

11) во случај на објективни причини престане со работа или го измени работното време, во смисла на членот 26 став 3 од овој закон, не го извести за причините Државниот инспекторат за труд и надлежниот орган на општината, односно Градот Скопје во рок од пет дена од денот на престанокот со работа (член 26 став 4) и

12) не го истакне работното време и телефонскиот број на Државниот пазарен инспекторат од тоа подрачје на видно место на влезот од продавниците, магацините, складовите, бензинските станици и деловните простори и не се придржува кон истакнатото работно време (член 27).

За дејствијата од ставот 1 точка 2 на овој член на правното лице ќе му се изрече мерка на безбедност одземање на привремено одземените предмети - стоки.

За дејствијата од ставот 1 на овој член ќе се казни за прекршок од 10.000 до 50.000 денари и одговорното лице во правното лице.

За дејствијата од ставот 1 на овој член државниот пазарен инспектор може да наплати парична казна на лице место од 15.000 денари за правното лице, а за одговорното лице во правното лице 7.000 денари.

Член 58

Со парична казна од 30.000 до 50.000 денари ќе се казни за прекршок физичко лице кое врши трговија за дејствијата од членовите 55 став 1, 56 став 1 и 57 став 1 на овој закон.

За дејствијата од членот 55 став 1 точки 1, 2, 3, 6 и 7 на овој закон и од членот 56 став 1 точки 1, 2, 3, 4, 5, 8 и 9 на овој закон ќе се изрече мерка на безбедност одземање на привремено одземените предмети - стоки.

За прекршокот од членот 56 став 1 на овој закон државниот пазарен инспектор може да наплати парична казна на лице место од 5.000 денари за физичкото лице кое врши трговија.

Член 59

За прекршокот предвиден во членот 55 став 1 точка 1 на овој закон, ако е сторено од лица со возраст под 18 години ќе се казни родителот, односно старателот, со парична казна од 2.000 до 5.000 денари.

За дејствијата од ставот 1 на овој член покрај паричната казна за родителот, односно старателот ќе се изрече и мерка на безбедност одземање на времено одземените предмети - стоки.

VIII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 60

Примената на членот 23 став 1 од овој закон не се однесува на трговецот кој започнал со вршење на трговија пред денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 61

Трговецот кој организира пазари на големо и мало е должен да го усогласи работењето на пазарот во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 62

Трговецот е должен во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон да го усогласи своето работење со одредбите од членот 32 став 1 алинеја 3 на овој закон.

Член 63

Комисијата од членот 35 на овој закон Владата ќе ја именува во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Подзаконските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До донесувањето на прописите од ставот 2 на овој член ќе се применуваат постојните прописи.

Член 64

Постапките што се започнати, а не се завршени до влегувањето во сила на овој закон, ќе се завршат според прописите што важеле до влегувањето во сила на овој закон.

Член 65

Со денот на влегувањето во сила на овој закон ќе продолжат да се применуваат одредбите од членовите 57-а, 57-б и 57-г на Законот за надворешно-трговско работење ("Службен весник на Република Македонија" број 31/93, 41/93, 78/93, 59/96, 15/97, 13/98, 13/99, 50/99, 82/99, 4/2001, 2/2002, 45/2002 и 31/2003).

Одредбите од ставот 1 на овој член ќе се применуваат до 31 декември 2005 година.

Член 66

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за трговијата ("Службен весник на Република Македонија" број 23/95, 30/95, 43/95, 23/99, 43/99, 6/2002 и 38/2003), освен членот 24 кој ќе се применува една година од денот на влегувањето во сила на овој закон и Законот за надворешно-трговско работење ("Службен весник на Република Македонија" број 45/2002 и 31/2003).

Член 67

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".